ПЕТЕМ ТЕНЧЕРИ ПРОЛЕТАРИСЕМ, ПЕРЛЕШЕРЕ!

КОММУНИЗМ ЯЛАВЁ

Совет Союзӗнчи Коммунистсен партийӗн Чӑваш обкомӗпе Шупашкар хула комитетӗн тата Чӑваш АССР Верховнӑй Советӗпе Шупашкар хула Советӗн хаçатӗ

1953 çул
Август
21
ЭРНЕКУН
№ 163 (9072)

36-мӗш çул тухать.
Хакӗ 20 пус.

Паянхи номертаçи

Республикӑри пур колхозсенче те кӗрхи тырӑсене агротехникӑлла лайӑх срокра—августӑн 25-мӗшӗччен акса пӗтермелле (1 стр.).

Таван çӗршывра (1 стр.).

ПРАВИТЕЛЬСТВО ПЕЛТЕРНИ. Совет Союзӗнче водородлӑ бомбӑна сӑнаса пӑхни çинчен (2 стр.).

А. В. Кугушева.—Сесси решенийӗсем совет çынни-сене ӗçре ӑвхалантарасçӗ (2 стр.).

ПАРТИ ПУРНАÇЕ: Н. Никитин.—Партилле-организацилле ӗçе лайӑхлатассишӗн; Н. Цветков.—Ӗçри çитменлӗхсене тупса палӑртасçӗ (2 стр.).

ВИÇЕ РЕСПУБЛИКА АМАРТАВЕ. Мари республикинчи колхозсенче МТС-сенчен пилӗк çырусем. В. Демченков.—Участкори агроном; А. Кашников, С. Егоров.—Ухтомский ячӗпе тӑракан колхозра; А. Чернов.—Çитӗнӗ хисӑпа çитенӗ; К. Ефимов.—Пысӑк тухӑçлӑ тырпулӑшӑн (3 стр.).

ООН Генеральнӑй Ассамблейӗн 7-мӗш сессийӗнче (4 стр.).

Францире забастовка малалла пырать (4 стр.).

Иранри лару-тӑру (4 стр.).

Коллективлӑ ертсе пырасси çинчен

Коммунистсен партийӗн совет общественне çут ӑтӑртса, ертсе пыраван вӑй, ӗçсӗмлӗсен малта пыракан ăнăçлăхăн отрячӗ пулса тӑрать, вӑл общество атăлăнăкне политикӑлла кӗрешӳ законӗсене пӗлсе ӗçлет.

Партин ертсе пырас ӗçри принципӗсемпе парти пурнăçӗн нормисене, аслă Ленин туса хатӗрленӗ принципсемпе нурăсене, пирӗн парти ăланăн çирӗп пурнăçа кӗртсе пырать. Çав принципсене КПСС Уставне—парти пурнăçӗн тӗп законне çырса хунă. Партин Уставӗ çапла тума хушать: демократлăе центрăнăм пăхăçĕсене çирӗп тăвса пымалла, партин пысăк демократлăе вăйлатмалла, партин членӗсен активлăхне ӳстермелле, парти пурнăçĕнчи палăк вăтăусене коллективлă çутсе яма.

Парти çапла пĕрнеттеç: коллективлă политикăлла опыт кăна, марксистленинла наука вĕрентнӗ тăрăх ăçлесе пыракан коммунистсен партийĕн Центральнăй Комитечĕн коллективлă ăсĕ кăна партин ячĕн çĕршыва тăрăс ертсе пыма, хамăр çĕршыва ăнăçлăн коммунизм тума май парать.

Коллективлă ертсе пырас принципа çирĕп тытса пырсан кăна парти организацийĕсем йĕркелĕ ăçлеме пултараççĕ. Коллективлă ертсе пыни ăшшăнăкан решенисене ăнсăртран йăнăшсем кĕрсе кайран тата çав решенисем пĕр ешĕл кăна пулсерен сăхланма май парать, мĕншĕн тесен пĕччен ăшшăнăкан решенисем ялăнăп пĕр ешĕл пулассăр, критикăлăе самокритикăлăе вăйланка памасăр. Ку ĕнтĕ пысăк ăнăçлăе патне, парти политикине пăсасси патне илсе пыма, çапла вара партине государство интересĕсене пысăк енчен кĕме пултарать. Партире, ăлтăн пусласа сӳле ситученнех, мĕншăн вăтăусене коллективлă çутсе яваса тата пани ĕçри çитменлĕхсене тата парти политикине пăсăнсене çиленчех палăртса вăхăтра пĕтереме, партине халăх тăшманĕсен киреçĕр çĕçĕне вăхăтра тăрă шыв çине хăларма май парать. Коллективлă ертсе пыни каçреннех пăхăç ӳстерме, пирӗн партири çăмăрăн çĕнĕ творчествăна вăйăсене ертсе пырас ĕçе çăмăна пулăшать.

Коллективлă ертсе пырас тесен тăн вăтăусене çутсе яма, ертсе пыракан органăн мĕншăн, членĕсене хушăнтаракăн пулать. Руководительсем тем пек пысăк опытлă пулсан та, вĕсем коллективăн опычĕне тата пĕлĕмĕне таплăмпа пултараймасăр. Ертсе пыракан кирек хăш органта та пысăк опытлă çынсем пур. Вĕсен опычĕне усă курни çĕрле решенисем пышăмма, çĕк лайăх ертсе пыма пулăшать.

Парти пурнăçĕн ыйтăвĕсене çутсе яма коммунистсенĕн анăçăн хутшăнтарас тесен, вĕсенĕ парти Уставĕ пăнă правăсенĕ усă курма май парас тесен, парти комитечĕсен пленумĕсене, парти активĕн пухăвĕсене, парти пухăвĕсене вăхăтра иртермелле. Пухусенче, пленумсенче, конференцисенче руководительсен отчетĕсене итлесе, вĕсен çитменлĕхсене критикăлесе, ылавкăнăпех, пĕр-пĕр работникне ертсе пыракăн органа çуйласа е çуйламасăр хăварса, коммунистсем хăйсен руководителĕсене тĕрĕслесçĕ. Ку вăл парти членĕсен активлăхне, парти органĕсен парти массисем умĕнчи ответлăхне ӳстерет, парти организацийĕсен ĕçри пултарулăхне вăйлатать.

Парти комитечĕсен пленумĕсем парти конференцийĕсем хушшинчи вăхăтра ертсе пыракан аслă орган пулса тăрассăр. Вĕсем парти организацийĕсем умĕнче тăракан тĕп ыйтусене пурне те çутсе яваса тата парассăр, бюрона кирлĕ кăтартусем парассăр, çĕнĕ залучăсем тăратассăр, парти решенийĕсене пурнăçа кĕртмелле тăрăлесçĕ. Партин XIX-мĕш съезчĕ партин работни тата хуçăрăн комитечĕсен пленумĕсене тăтăшах—çулăхра пĕр хут иртеркелле турĕ.

Практика çакна кăтартса пачĕ: пленумсене Устав хушнă вăхăтра иртерни парти организацийĕ умĕнче тăракан задачăсене тата парас тĕллевне парти комитечĕсен членĕсен ролĕне активлăхне ӳстерчĕ, партин шалти демократине малалла аталантарма, самокритикăпа ылтан вăтăусене çиленмелле вăйлатма май парать.

Анчах пирĕн республикăра парти комитечĕсен çакăн пек руководителĕсем те пур-ха: вĕсем пленумсем, парти активĕн пухăвĕсем иртеркеçĕрех ĕçлеме пулать, пленумсемне пухусене вăхăтра иртермесен те юрать тесе шутлаççĕ. Сăмахран, КПСС Улăх райкомĕн секретарĕ Федоров юлташ çапла шутлать. Унăн 1953 çулăн пăхăнăн çур çулта райком пленумĕсене ултă хут иртеннине вырăнне тăватă хут кăна иртеннĕ. Парти Первомайски райкомĕн секретарĕ Бураков юлташ та çапла шутлать пулас. Кунта та çак вăхăт хушшинче пилĕк пленум çеç иртеннĕ.

Çулăн çĕрте пленумсемне парти активĕн пухăвĕсене иртерме лайăх тăтăрленмеççĕ, çавна пула вĕсем идея тĕллĕнĕччен çуйăн пусăмра тăмасăр, вĕсенчи критикăна самокритика сарăлса пымасть. Хăшпĕр ăçлăе пленумсемне активăн пухăвĕсене парти руководителĕсем тăваран докладсем самокритикăсăр пулассăр, ĕçри çитменлăхсене, райони ертсе пыракан работникĕсен ăнăçăсене кăтартса памассăр. Çавна пула пленумсемне активăн пухăвĕсене пыма юлташсем ылтăна çутса ямăн çĕре хутшăнмассăр.

Хăш чухне парти комитечĕсен пленумĕсене парти, совет тата хуçалăх работникĕсенне—парти комитечĕн членĕ пулса тăмăн çынсене ылта нумай чĕнеççĕ. Çавна пула парти комитечĕн членĕсен активлăхĕ чакать, пленум вара бюро çумĕнче ахаль каналлу пек çеç пулса тăрать.

КПСС Уставĕ тăрăх, пленумсем хушшинчи вăхăтра пĕтĕм ĕçе парти комитечĕн бюровĕ ертсе пырать. Бюро членĕсен ролĕне отвечăлăк кулленех ӳстерсе пырас пулать. Парти массисем умĕнче пысăк ответлăха хушса тăнăн работникне парти интересĕсене шута илсе ĕçлеме, парти позицийĕсем çинче çирĕп тăма, çитменлĕхсене кирек ĕçта та, кирек хăçан та ăçлăлă критикăлеме пулăмăшăр.

Калас пулать, парти райкомĕсен бюро членĕсем çак ответлăх туйăк тăманăн çинчен калакан фактсем те пур. Бюро лаçăвĕсенче çутсе явакан ыйтусене тата пана хăпăнăр вăтăусем вăхăтлăн хушшинчи, Ул пек чухне, паллах, ыйтăва коллективлă çутсе яваса тата пана май çук. Практика çакна кăтартса парать: ыйтусене коллективлă çутсе яман çĕрте, критикăна самокритикăна вăйлатса пыман çĕрте ĕçсем начар пыраççĕ.

Тепĕр чухне тата бюро лаçăвĕсенче ниă-пиçĕ член кăна пулать, решенисене малтан лайăх тĕпчесе пĕлмесĕрех, коллективăн пĕрле çутсе яманăн ăшшăнасçĕ, çапла вара коллективлă ертсе пырас принципа пăсасçĕ.

Коллективлă ертсе пырас принципа çапла тума хушать: парти органĕсен руководителĕсем парти комитечĕсен членĕсенне, парти активĕне, коммунистсене каласа пăхна, вĕсен пухăвĕсене пĕлме, вĕсем критикăлесе асăхлатăрнине, вĕсен сĕнĕвĕсене шута илме тивĕç.

Партин районти, хуçăрăн комитечĕсен пленумсем, парти активĕн пухăвĕсем иртермелли çулсенче çирĕп пурнăçласа пымалла. Пленума хатĕрленес ĕçе комитет членĕсене пурне те хутшăнтармалла, çапла вара ăшшăнакан решенисем чăннилех коллективăн ăсĕ пулмалла, коллективăн пуçăнне палăртса тăмалла.

Парти организацийĕсем коллективлă ертсе пырас принципа ĕçре çирĕп тытса пымалла, парти пурнăçĕн ыйтăвĕсене çутсе яма парти коммунистсене те хутшăнтармалла. Халĕ пуçламăш партийăнăн записеневе иртекен отчетла çуйлаш пулăвĕсене çапла туни çулăмăн кирлĕ. Çакă вăл партилле-политикăлăе ĕçре, çуçăлăна культура строительствăне пире çитĕнĕçем тума май парать.

Чăваш АССР Верховнăй Совет Президиумĕн УКАЗĔ

Н. Н. Бобров юлташа Чăваш АССР Вырăнти тата топливо промышленность министрĕ пулма уйăрса лартасси çинчен

Николай Николаевич Бобров юлташа Чăваш АССР Вырăнти тата топливо промышленность министрĕ пулма уйăрса лартас.

Чăваш АССР Верховнăй Совет Президиумĕн Председателĕ З. АНДРЕЕВА.
Чăваш АССР Верховнăй Совет Президиумĕн Секретарĕ А. ИЗМАЙЛОВ.

Шупашкар хулăн, 1953 çулхи августăн 20-мĕшĕ.

Чăваш АССР Верховнăй Совет Президиумĕн УКАЗĔ

П. А. Рунгин юлташа Чăваш АССР Çул-йĕрпе транспорт хуçалăхĕн управлени начальникĕ пулма уйăрса лартасси çинчен

Петр Андреевич Рунгин юлташа Чăваш АССР Çул-йĕрпе транспорт хуçалăхĕн управлени начальникĕ пулма уйăрса лартас.

Чăваш АССР Верховнăй Совет Президиумĕн Председателĕ З. АНДРЕЕВА.
Чăваш АССР Верховнăй Совет Президиумĕн Секретарĕ А. ИЗМАЙЛОВ.

Шупашкар хулăн, 1953 çулхи августăн 20-мĕшĕ.

Республикăри пур колхозсенче те кӗрхи тырӑсене агротехникӑлла лайӑх срокра—августӑн 25-мӗшӗччен акса пӗтермелле

Тырă килет

ЕТĔРНЕ. (Хăвăр корр.). Колхозсен итемĕсем çинче кунĕн-сĕрĕн молотилăçсем ĕçлеççĕ.

Çак кунсенче Ленин ячĕпе тăракан, «Большевик», «Родина» колхозсем государствăна тырă панăлăн плана тултарасçĕ. Вĕсен машинисем кунсерен тăватă-пилĕк рейс туса 12—15-шер тонна тырă хатĕрлеп пуянтне илсе пырасçĕ.

Склад умне татти-сăшшĕр машинăсем, лавсем пырасçĕ. Илсе пынă тырра пуçтаççĕ те часах ăнăлла, колхоза тырă тиеме вăсассăр. «Заготзерно» Етĕрнери пунктне Етĕрне районĕнчи колхозсем кăна мар, Сĕнтĕр, Муркаш, Советски, Хăрăç Чутай районсенчи колхозсем те тырă пама килеççĕ. Вĕсене хатĕрлен пунктăнне ĕçлекеннем ăшшăн кĕтсе илеççĕ. Илсе пынă тырра часах пуçтаçăрасçĕ. Кашни складрах транспортсем лартăк. Вĕсем тырă пуçтаракансен ĕçне пуçăн çăмăллатасçĕ.

Хăшпĕр колхозсенчен илсе пынă тырă чĕрĕрех. Ку пек тырра та ăçлăла тавăрса ямасçĕ. Хатĕрлен пунктăнне çуçăлăка пр. Вăл талăкра 60 тонна тырă типлетет. Колхозсенчен илсе пынă чĕрĕрех тырра кунта типлетеççĕ.

Хатĕрлеп пунктăн директорĕн В. Петров юлташăн кабинетĕнчи телефон пĕрмаях çăмăртатать. Пĕрисем хăйсен ăçăнăр тырă пахалăхне пĕлеççăн. Теприсем пуçăнăр çăмăрăн ăçăнăр. Вăл кашниех ответ парать.

Мичурин ячĕпе тăракан колхозăн телефонна авă мĕн пăтăрчĕç. Колхозра комбайн ĕçлет. Çиннă тырă нумай. Анчах çăр машинăна туттăрăнăç ăнăçрех çук. Татăх тепĕр машина кирăç.

— Юрать, тепĕр сехетрен машина çитрĕн итем çинче пулать, — тет директор.

Хатĕрлеп пунктăне машинăсем çирĕп-çирĕп ĕçлеççĕ. Вăсем тырă титтарнине ăнăçлăн колхозсенче пуçăнăççĕ. Мичурин ячĕпе тăракан колхозра телефона пĕтернĕ хыççăн машина тухса кайрĕ. Çак кун Мичурин ячĕпе тăракан колхозăн хатĕрлеп пунктне 13 тонна тырă ĕççое пачĕ. Ытти колхозсене те пулăшать хатĕрлеп пунчĕ.

Кăсăнне хатĕрлеп пунчĕн директорĕ колхозсем мĕн чухлă тырă панине кăтартакан сводкăна ылчĕ. Государствăна тырă парасси кунсеренех ĕçсе пырать.

Кĕрхи тырăсене вăхăтра акмалла

ВĂРНАР. Районти малта пыракан колхозсенче кĕрхи тырăсене вăхăтра акса хăварассишĕн тимлĕ тăрăшасçĕ.

Ялсем ячĕпе тăракан колхозăн 312 гектар ăраш, 80 гектар кĕрхи тулă акмалла. Ситес çутта вăйлă тырпул туса илес тесе, артель членĕсенне МТС механизаторĕсем чылай тăрăшнă. Çĕрпе сухнине пĕтĕмпех тракторсемпе 28—30 сантиметр тарăнăш сулаланă. Ута тислĕк çителĕкĕ тăкнă. Сулласи вăхăтра çĕртне пусине нкĕ хуттăн культиваци тунă, ăна çăвĕпех таса тытса тăнă. Колхоз кĕрхи тырăсем акма иртнĕ çулсенчи пекех августăн 10-мĕшĕнче тытăнчĕ. Кĕрхи тулă акса пĕтернĕ, ăраш акса пĕтереççĕ. Тырăсене пĕтĕмпех трактор селăкисемпе акаççĕ.

Кĕрхи тырăсем акасси Сталин ячĕпе тăракан Ленин орденлĕ колхозра, Ленин ячĕпе, Чапаев ячĕпе тăракан, «Гигант» тата ытти ялхуçалăх артелĕсенче те ăнăçлă пырать.

Анчах районти хăшпĕр колхозсенче кĕрхи тырăсене вăхăтра тата агротехника тĕлĕшĕнчен пысăк пахалăхпа акса хăварма тăрăшмасçĕ. «Большевик», «Победа», Молотов ячĕпе тăракан, «Памяти Ленина» ялхуçалăх артелĕсем кĕркунне августăн 15-мĕшĕнче тытăнчĕç. Апла пулин те, çак колхозсенче кĕрхи тырăсем акасси пысăк вăрăтлăра тăрăшмасçĕ. Вăрăлăх вăхăтра çапса хатĕрленменнине пуçа, кунта трактор селăкисене час-часах ĕçсĕр лартасçĕ.

Ситес çулхи вăйлă тырпулăшăн кĕрешĕве районта вăйлатмалла.

П. ТИХОНОВ.

Хĕрӳллĕ ĕçре

ЕЛЧЕК. Çĕнĕ Тĕмерти «Новая жизнь» артелĕ членĕсем, СССР Верховнăй Совечĕн пилĕкмĕш сессийĕ ăшшăнăн решенисене хавхалăнса, ĕçре çĕнĕ ситуйăсем тăвасшăн ырми-каммăн ĕçлеççĕ. Колхозра тăватă ӳй-хир бригади, вăсенче ĕçре пăлăрнă опытлă бригадирсем ертсе пыраççĕ.

Ял Совет депутачĕ Иван Козлов юлтан ертсе пыракан 2-мĕш бригаднă пилер. Ку бригада ăраша 6 кун хупшинче, пăрçана 3 кун хупшинче пуçтарса пĕтерчĕ, халĕ колхозăнсем тулă вырăн çĕрте ĕçлеççĕ.

Алексей Иванов юлтан ертсе пыракан бригада та уй-хир ĕçĕнче пысăк ситуйăсем турĕ. Унăн бригади пуринчен ытла вылăх-чĕрлĕх апаçĕ хатĕрлес тĕллĕпе ĕçлет. Бригадăри ĕçсăнийĕсем ферма работникĕсенне пĕрле 200 тонна ытла силос хăварĕç. Силос тăвас ĕçе А. Иванов юлтан питĕ лайăх ĕçлеççĕ. Силосăн культурăсене (хĕвелçаçăнăшне тата ытти те) çулса ӳрăм купасем туса пахнă. Çак купасене бригада членĕсем пуçăнăнне пысăк урана çине 5—7 тонна тиеса СТЗ-НАТИ тракторна ферма патне турттарнă, унтан каллех тепĕр трактор пуçăнăнне силос хывнă. Кунсăр пусне, Иванов юлтан бригади çăмăр хăтĕрлес тĕллĕпе малта 4 гектар синчен 84 центнер ăраш пуçтарса илнĕ, Камăн гектар синчен 21-мĕш центнер ăраш туса илнĕ колхозниксене тырпул пухса кĕртес ĕçре тата тĕлĕнмес ĕçлеме хавхалантарасçĕ.

Колхозри ытти бригадăсенче те тăрăшса, ертен пусласа кăçчен хирте ĕçлеççĕ. Колхоза МТС пысăк пулăшу парать. Тырпул пухса кĕртес ĕçре виçĕ комбайн ĕçлет. П. Фролова Цыганов комбайнерсен пăхăвне тăрăшса ĕçленине палăртмалла.

«Новая жизнь» колхоз государство умĕнчи пĕрремĕш тивĕçе чыслăн, пунăçласа пырать. Хатĕрлеп пунктне тырă леçме 10 ăваран транспорт бригади тăвăн (бригадирĕ Иван Корсаков юлтан). Транспорт бригади тата ăна автомашинăна кулленех хатĕрлеп пунктне тырă леçеççĕ.

Колхозниксем хушшинче агитациллемассăлла ĕçе аван кĕрлеççĕ. Н. Алексеев, А. Павлова, А. Галкина, А. Жирнова агитаторсем колхозниксене кулленех хăçат-журналсем вуласа параççĕ. Коммунистсен партийĕ 50 çул тултарнăн, тĕнчери лару-тăру çинчен, СССР Верховнăй Совечĕн пилĕкмĕш сессийĕн материалĕсем кĕрăх тата ытти темăсем тăрăх калăçусем иртреççĕ.

Н. ФЕДОРОВ.

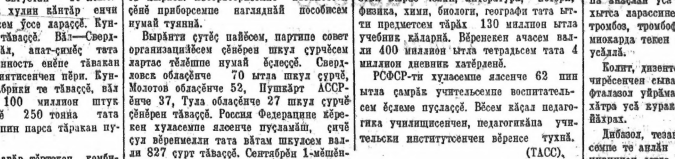

Çăмăл тата апат-çимĕç промышленнăçĕн çĕнĕ стройкисем

СВЕРДЛОВСК, августăн 19-мĕшĕ. (ТАСС). Свердловск хулин кăнтăр енчи пайĕнче çĕнĕ çуртсем ĕçе лараççĕ. Кунта çу комбиначĕ тăваççĕ. Вăл—Свердловск хулинче çăмăл, апат-çимĕç тата вырăнти промышленность енĕне тăвакан нумай çĕнĕ предприятиссенĕн пĕрĕн. Кунта кайăк-кĕшĕк фабрики те тăваççĕ, вăл каннăн сутăлăкра 100 миллион штук çăхарта, чăх шăй 250 тонна тата чăх чĕпписем 400 пин парса тăракан пулать.

Хулара çăм пир-авăр тăртекен комбинат тата кондитерски фабрика тума хатĕрленеççĕ.

Çак пилĕкçулăх иртичен Свердловск хулинче хăлăха вулаен кирăп таварсем туса кăларма 11 завод, 2 фабрика тата 4 пысăк цех туса пĕтерсе ĕçе яраççĕ.

МОЛОТОВ, августăн 19-мĕшĕ. (ТАСС). Молотов облăçĕнче çу, сыр, тата сĕт продукчĕсем хатĕрлеен предприятиссем шучĕ ĕçсе пырать. Пермски-Сергински районĕнче çу тата типĕ сĕт туса хатĕрлеен çĕнĕ завод ларчăк. Добрински, Красновишерски тата Чернушински районсенче çу заводчĕсем тăваççĕ. Верхне-Мулянскинче çу заводĕ туса пĕтереççĕ. Леньвере сĕт заводĕ тума пуçланă.

Çу тата сыр тăвакан предприятиссем колхозăнсем пала продукци туса кăларассишĕн ăнăçлă кĕреççĕ. Халĕ туса кăларакан çу 90 процент таран пĕрремĕш сорт шутланать.

Çу тата сыр тăвакан çĕнĕ предприятиссенче ĕçе кĕртсен, облăçре çу, сыр тата сĕт продукчĕсем туса кăларасси ăнăç хут çоçет.

Вĕренӳ сулĕ пуçланас умĕн

РСФСР-ăн крайсенче, облăçсенче тата автономлăх республикăсенче 1953—1954 вĕренӳ сулне хатĕрленес ĕç вăйланса пырать. Лабораторисемне кабинетсем çĕнĕ приборсемпе наглядăлă пособисем нумай тунăнă.

Вырăнти çутăç пайĕсем, партипо совет организацийĕсем çĕнĕрен шкул çуртĕсем лартас тĕллĕне нумай ĕçлеççĕ. Свердловск облăçĕнче 70 ытла шкул çуртĕ, Молотов облăçĕнче 52, Пушкăрт АССР-ĕнче 37, Тула облăçĕнче 27 шкул çуртĕ çĕнĕрен тăваççĕ. Россия Федерацийĕ кĕрекĕн хуласемпе ялсенче пуçланăн, çичĕ çул вĕренмелли тата вăтам шкулсем валли 827 çурт тăваççĕ. Сентябрĕн 1-мĕшĕн-чен ĕçлеме пуçланан 545 çĕнĕ шкула 170.000 ача вĕренмелле пулать.

РСФСР çутăç министерствин издательстви вырăс чăвăш, литература, истории, физика, химии, биологи, географри тата ытти предметсем тăрăх 130 миллион ытла учебник ăларăнă. Вĕренеен ачасем валли 400 миллион ытла тетрадьсем тата 4 миллион дневник хатĕрленĕ.

РСФСР-ăн хуласемпе ялсенче 62 пин ытла çамрăк учительсемпе воспитательсем ĕçлеме пуçласçĕ. Вĕсем çак педагогика училищисенчен, педагогикăпа учительски институтсенчен вĕренсе тухнă.

(ТАСС).

Çĕршыври ӳй-хирсенче

ОРЕЛ. Облăçри ӳй-хирсенче хĕрсех кĕрхи тырăсем акаççĕ. Кăçал колхозсем вăннăр пин гектар вăрăлăк кĕрхи тырăсем акса хăвараççĕ. Кĕркунне пĕтĕмпех машинăсемпе тăваççĕ, çуртăн вăрăлăксем акаççĕ. Кĕрхи тырăсем акмалли çĕрне лайăх çеçетсе хатĕрленĕ. Хĕрелеп майпа тата анăçр ретне акасси анăçăн çăрăлнă.

Хăваталă техникăна çуç курса, колхозсемне совхозсем кĕрхи тырăсене агротехника тĕлĕшĕнчен чи лайăх срокра акса хăвараççĕ.

* * *

ДЗАУДЖИКАУ. Моздок тата Кроуски районĕсенчи çеçенăрăсем вырăнсенче колхозсем вăйлă тырпул пуçтара кĕреççĕ. Кĕрхи çĕртне пр туса хăварăм участокăсем çине акнă çурăн тырăсем, каврах ăсла (сентябрĕне е октябрĕне) кĕрхи çĕртне тунă участокăсем çине акнине тавăнтарсан, ăшшăн гектартан 3—5 центнер ытларах тухăçлăç. Вăр ӳрăмăх вăйлă пулнă. Ăшшăн гектар çинчен 20 центнер таран вир тухать. Кĕрхи çĕртне ир сухласа хăварнă участокăсем çинчен ӳрăмăх вăйлă вир ҫĕнĕ, унта ăшшăн гектартан 25—30 центнер вир тухать.

Çавна асра тытса, матта пыракан районсенчи механизаторсем кăçал кĕрхи çĕртне сухнине пуçăнăр çĕрле ăçлăç çăмçетсе хатĕрленĕ. Хĕрелеп майпа тата анăçр ретне акасси анăçăн çăрăлнă.

Хăваталă техникăна çуç курса, колхозсемне совхозсем кĕрхи тырăсене агротехника тĕлĕшĕнчен чи лайăх срокра акса хăвараççĕ.

* * *

БОБРУЙСК. Бобруйск облăçĕнчи колхозсем кĕрхи тырăсем акаççĕ. Кĕрхи тырăсене таса çĕртне тунă тата ытларах ӳстерсе сухăлăса пăрахнă çĕрсем çине акса хăвараççĕ. Кăçалхи çун çĕртне пуçăнăнне, ирттăн çулхине таплантарсан, хăшпĕр 18 пин гектар ытларах акса ӳстерĕç. Ун пăтăрăнчен 137 пин тонна ытларах вырăнти удобренисем кăларăç.

Тырпул тухăçлăхне малалла ӳстерес шутпа, облăçри колхозсем кăçал кашни гектар çине 2 центнер вăрăлăк кĕртсе акаççĕ, çăмăрах тăпрасем çинче гектар пусне 2,2 центнер вăрăлăк кĕртеççĕ. (ТАСС).

Çĕнĕ эмелсем

СССР медицина промышленнăçĕ çĕнĕ ăшшăн эмелсем тума тытăнăç. Совет врачĕсем дикумарин тенен çĕнĕ препарат пăхăçăн усă курăççĕ. Çак эмел юн хытса ларассине чакарать. Вăл ӳрăмăх тромбоз, тромбофлебит, эмболи, инфаркт миокарда тенен чирсенчен сыватăк тухăн усăлăнă.

Колит, дизентери тата ытти вар-хырăм чирсенчен сывалас тĕллĕпе çĕнĕ эмел—фталазол ӳрăмăх çинче. Вăл хăлăх вăхăтра çеç кураман дисульфаирăн та хăвăхрах.

Диблаол, тенен тенен тата ытти эмелсемпе те анăçăн усă курăççĕ. Диблаолпа пуринчен ытла гипертони, стенокардăн тата ытти чирсенчен сывалтăк тухăн, тенаша—лейкоменăн чирĕнчен сыватăк тухăн усă курăççĕ.

Медицина промышленнăçĕ çĕнĕ эмелсем—антибиотиксем нумай ăларать. Вĕсем микробсене пĕтерме пулăшăççĕ.

Бацилларăй дизентери тата токсически дисенери чирĕнчен сыватăк тухăн синтомицина çеç курăççĕ. Альбомицин пиномăн чирне лайăх сыватать, эмоллин—гриппăн вирусĕсене, стрептококсене, стафилококсене тата ытти чирсен вирусĕсене пĕтерет.

Сĕршыври наукăна тĕнчен институтĕсенче çĕнĕ ăшшăн лайăх эмелсем хатĕрлес тĕллĕпе пысăк ĕçсем туса пиччĕççĕ. (ТАСС).

НĔРХИ ТЫРĂ АКАÇЕ

КУЙБЫШЕВ. Облăçри колхозсем кĕрхи тырă акма тытăнăç. Тырă акнă çĕрте матта пыракан техникăна анăçăн усă курăççĕ. Колхозсем сортăй, шутпăр, пĕр пек вăрăлăксем акаççĕ. 220 пин гектар çĕр çине хĕрелĕ майпа пама пилĕрна. (ТАСС).

ПАРТИ ПУРНАҪЕ

Суту-илӑ организацийěсенчи парторганизацисен ěçне вăйлатмалла

Партилле-организацилле ěçе лайăхтатасошěн

Чăвашпотребсоюзăн пуҫламăш парторганизацийěнчи коммунистсем партăвăн секретарěн Благовещенскăн вăтанăн отчетне докладне ăнлăн сăмах тăвăçăр.

Пуҫламăш парторганизаци ěçěнче ситменлěхсем тăвăçăр. Ун пекех, ăçăсăр ěçлěхсене ăçăрăмăн ăçăрăмăн ăçăрăмăн

Виçĕ республика ăмăртăвĕ

Мари республикинчи колхозсемпе МТС-сенчен килнĕ çырусем

Обязательствăна чыслăн пурнăçлатпăр

Морхински районăнчи Калинин ячĕпе тăракан колхоз членĕсем кăçал яхăçлăхăн ĕçĕсене вăхăтра иртеррне, уй-хирте пысăк тухăçлă туртăм çитĕнтерме сăмах панăç. Илнĕ обязательствăна чыслăн пурнăçлассăшăн вĕсем ырми-канни тăрăшса ĕçлеççĕ. Тăрăшса ĕçленĕ çитĕнÿ туна май пачĕ, колхозăн анлă уй-хирĕсенче вăйлă тырпул çитĕнчĕ.

Анса пулнă тырăçене хăвăрт тата пĕр тăкăнçăр пухса вĕртме пирĕн артель членĕсем вăхăтра хатĕрленчĕç. Колхозăн парторганизаци тырпул пухса вĕртнĕ таншăрта колхозниксем хушшинче массăлла-политикăлла ĕçе туса пымалли план туса хатĕрлерĕ, агитаторсене уйăм учаткосем çумне çирĕлтерĕ.

Тырпул пухса вĕртме вăй вăхăтра тытăнтăмăр. Хăрăç ĕçлеçăнăрăнах колхоз уй-хирĕнче 500 çын ирта ĕçлет, комбайн, çичĕ жнейка тата виçĕ доборейка вăрлет. Колхозниксемпе, механизаторсем хушшинче социализма ăмăрту анлăн çаралчĕ, Вĕсенчен нумайăшĕ кулленчи ĕç нормине иртерсе тултарăççĕ. З. Федоров тата Н. Васильев машиновеçем жнейкăна кашни кун 4 гектар вырăнне 5—6 гектар тырă вырăççĕ. Кĕçте çыхăнан А. Семенова, В. Терентьева, О. Иванова колхозникăçем кулленчи нормăна 150—200 процент тултарса ĕçлеççĕ. Çурăмра тырă вырăнне А. Егорова, О. Терентьева, Г. Трофимова тата ытти ирмăй колхозникăçем ĕçре лайăх тĕслĕх кăтартаççĕ.

Августăн 4-мĕшĕнче колхозри пур бригадăсем та вĕрхи тырăçене вырса пĕтерчĕç, çуртăçене пухса вĕртме тытăнчĕç. Тырă вырăнне пĕр вăхăтрах пирĕн колхозникăçем анăн çапас, государствăна тырă парăс ĕççене ăнăçлă туса пыраççĕ.

Çитес çул пысăк тухăçлă тырпул туса илме çирĕп никĕс хывас теççĕ. Пирĕн колхозникăçем вăхăн тырăçене вăхăтра аксa хăварма тăрăшаççĕ. Çак ĕçе августăн 4-мĕшĕнче тытăнтăмăр.

Колхозăн парторганизаци тырпула вăхăтра пухса хĕтĕрессишĕн, государствăна тырă памалли планă ăнăçлăн тултарассишĕн, вĕрхи тырăçене пысăк пахалăхпа аксa хăварассишĕн колхозникăçене мобилизацилерĕ. Хирте, итем çинче мĕнтор ответлă участоксенче коммунистсемпе комсомолçесем ĕçлеççĕç. Коммунистсем путтарулăç, паха ĕçне кура, пур колхозникçем те хăтаралă-ĕçлеме тăрăшаççĕ. Е. Сычева, В. Васильев, О. Михайлова, А. Кириллов, Е. Васильева агитаторсем колхозникçем хушшинче кашни кунах калаçусем иртеççĕç; вĕсене хăçат-журнал вуласа парасçĕ. Кашни бригадăçăн боевой листокçем тухаççĕ. Колхозра стена хăçачĕ те вĕркелĕ тухса тăрать. Хисеп çăмăн ĕçе тыр, унта стаханова ĕçлекенсен хушшăмăçенне çырса пыраççĕ.

Пирĕн колхоз ĕçченĕсем халĕ çуртрисене хăвăрт тата тăкăлăмасăр пухса вĕртессишĕн, Тăван çĕршыв умĕнчи пĕрреемĕш вăхăтра çрончен пурнăçлассишĕн пĕтĕм вăя хурса ĕçлеççĕ. Çак пархатарлă ĕçре пирĕн парторганизацинчи коммунистсем маттăн ретре пыраççĕ.

М. НИКОЛАЕВ,
колхозри пуçламăш парторганизаци секретарĕ.

Куллен 12—13 гектар выратăн

Яхăçлăх ĕçĕсене ăнăçлă иртеррессишĕн пыракан социализма ăмăртăна хутшăнса, вĕçĕ кăçалхи сезонра «С-4» самоходлăй комбайна 400 гектар çинчи тырра вырса çапса сăмах татăм. Ылмăш обязательствăна çирĕплетсăн тăрăçатăр. Халĕ кашни кун 12—13 гектартан кая мар тырă вырăтăр. Вĕрхи тырăçене 109 гектар вырăтăм та ĕнтĕ.

Маннăн çĕрĕ ăнăçлăх мĕнрен ăшăт-ха? Ун малтанах çапла калаçмала: ĕç тухăçлăхне ÿстерме комбайн конструкцийне хăмпĕр ушăнçуем тупи чылай пулăшрĕ. Комбайн çине знĕ выртнă тырра вырна колосоподъемник, тырă тăкăлаласçăн зерноуловитель вырнаçтарнă. Комбайна техника енчен лайăх пăхса тăратăр, унăн тĕрĕлĕрн пайĕсем мĕнле ĕçленине тăтăмăр сăнатăр.

Кун çуттине тулини ÿсĕ çурма тăрăшатпăр. Ĕçе ирхине ирех тытăнатпăр та мĕн тĕттĕм пулинченех ĕçлеттĕр. Çĕрле кăштах кашнă хыçăн, ирхине ĕçе тытăнинчен комбайн пайĕсене çу çĕрĕпĕр, пушшăмăн пайĕсене ытларăпăр. Машинăна ирхи тата кĕнтăрхăн апат вăхăтĕнче те ĕçлĕттĕретĕн, çак вăхăтра штурвала Павел Домрачев тытса пырать. Бункерти тырра пушшăма комбайна çăрса çăмăлтăр, тырра комбайн ĕçленĕ хушăрах ăмăстăр.

Колхозникçем комбайн патне шыв, горючи тата çĕрмелли материалçем вăхăтра туртăрса параççĕ. Машина пушă çĕрени ун пулăр тесе, эпир тырă вырмалли участоксене тата агрегата çÿретмелли маршрута малтанах ÿн-хир бригадисен бригадирĕсенне пĕрле палăртса хурăтпăр. Колхозникçемпе тусăм пулса ĕçлени пирĕн ĕç-тухăçлăхăн ÿстерçе пысăк пулăшать.

Малтанхи вунăкунăлăçăн социализма ăмăртăна малă тухăçлăн МТС директорĕ мана çуçеç çĕрелен Хĕрăç ялав пачĕ.

Ун çăмăр пинĕ обязательствăна чыслăн пурнăçлассăшăн, МТС-ри комбайнерсем ăмăртăçăнче малă тухăçлăн пĕтĕм вăя хурса тăрăшатăр.

П. ДОМРАЧЕВ,
Çĕмĕ Торăлă районĕнчи Ожгановски МТС-ри комбайнер.

СССР Верховнăй Совечĕн президиумĕн сессийĕн решенийĕсем тата совхоз СССР Министрĕсен Совечĕн Председателĕ Г. М. Маленков юлташăн калăвĕсем çинчен колхоз хресченĕсенĕн пархатарлă пысăк ĕçсем туна хавхалантарччĕ. Колхозникçемпе колхозницăсем, механизаторсемпе яхăçлăх специалисчĕсем Тăван çĕршывăн вăй-хăватне тăрăлтăк хăйсен пĕтĕм пултарулăçăсене хатăрлăхне парса ĕçлеççĕ.

Пирĕн республикăри çĕршывăн кăçал, ытти çулсенчи пекех, кĕрешĕм Мордва тата Мари республикисенчи колхоз хресченĕсемне ăмăртăна туха пысăк обязательствăсем ячĕç. Çак обязательствăсене пурнăçлассишĕн пыракан кĕрешĕве яхăçлăхăн ĕçченĕсем активлăхĕ нумай ÿкерĕ.

Паян эпир Мари республикинчен килнĕ çырусене пичетлетпĕр. Вĕсенче яхăçлăхăн тĕп задачисене пурнăçлас ĕçре—тырпул тухăçлăхне ÿстерес тата общественăна ылмăх-чĕрĕх ăшшĕне тухăçлăхне ÿстерес задачăсене ăнăçлă татса парассишĕн кĕрешÿ мĕнле пынăн çинчен калаçса кăтартăç.

Социализма ăмăртăна ертсе пыракăсем—парторганизацисем кулленчи ĕçĕ. Малта пыракан колхозникçем, яхăçлăхăнчи новаторсем опытне тăтăшшăн сарса пыни, нав юланаксене малта пыракансем пĕр ĕçлеме вĕрентни кирлĕ.

Виçĕ республика ăмăртăвĕнче малта тухассишĕн пĕтĕм вăйпа пултарулăха парса ĕçлер!

Пысăк тухăçлă тырпулшăн

Сернурски районăнчи «Чевер Ужара» колхоз вăрман çук вырăнта, çесен-хирте ларать. Тăпра кунта тăмăл, хирсем урăл çырмасем, шырлансем çурса каçаççĕ, ухăçаран сахал. Апла пулин те яхăçлăхăн артелĕн хуçăлăхĕ çутăн-çулах тĕрĕкленет, тырпул тухăçлăхĕ ÿсет, колхозникçем пурнăçĕ лайăхланасăх пырать. Пĕлтĕр, çанталăк лайăхах пулман пулин те, колхоз кашни гектартан 12-шер центнер çурхи туллĕ, 12,5-шер центнер вĕрхи туллĕ пухса кĕртнĕ.

Государствăна тырă памалли планă сроксенчен тултарса, колхоз кашни ĕçчĕ пуçне 2,5-шер килограмм тĕшшăрăн, 2,5-шер килограмм çăвăрăн, пахча çимĕçĕсем тата ытти продукцăсем те панă.

Çакăн пек тухăçлă тырпул туса илме колхоз Александра Тупанова бригади ирмăй пулăшать. Тупанова ертсе пыракан трактор бригади 4-мĕш çул ĕнтĕ колхозра тĕп ĕçсене машинăсемпе туса парать.

* * *

1941 çулта Сернурски МТС директорĕ патне лутрарах, çамăрлах мар хĕрарăм пынă.

— Манăн упăшăмна Тупанов тракториста фронта илчĕç, эпĕ унăн вырăнĕнче трактористăн пуçа ĕçлес тĕлĕнче,—тенĕ ăна.

Директор килĕшнĕ. Çапла ĕнтĕ А. Тупанова механизатор пулса ĕçлеме тытăннă.

Тупанова машинăсене часах вĕренсе çитнĕ, ăнăçлă ĕçлеме пуçланă. Вăл МТС-ра малта пыракан трактористсенчен пĕри пулнă. 1941-мĕш çулта ĕç планне малланшăнах тултарнăшăн вăл Мари АССР Верховнăй Совет Президиумĕн наградине—Хисеп грамотине илме тивĕçлĕ пулнă. 1945-мĕш çулта ăна трактор бригадине ертсе пыма ÿнăрса лартăç.

Сернурски районăнчи суйлавçăсем Тупанова юлташа иккĕмĕш çут ĕнтĕ Мари АССР Верховнăй Совет депутатне суйлаççĕ. Александра Ефимовна—КПСС Мари обкомĕн членĕ.

* * *

Сернурски районăнчи кăçалхи пек çур килнине вăттисем те хатăççĕç. Малтан хĕвеллĕ, ăшă кунсем тăчĕç, вара çумăрсем тапранчĕç, хăш чухне çумăр кунĕ-кунĕпе çуса тăчĕ.

Трактористсем пăшăрханса тăчĕç, вăхăт иртет—ĕç малалла каяймасть. Тупанова чăрăнса тăман, вăл тракторсене хире лепе тухма хушнă, çумăр чăрăнсанах ăма тытăнма калаçă.

Механизаторсем бригадир хушнă пек тунă. Çумăр чăрăннă вăхăтсенче çуçă курса, А. Мăмăев, В. Филиппов, Г. Рослянов, А. Карачев трактористсем çуртрисене лайăх сроках ăсса пĕтерĕç. Вăрăхăх инсаманăн, хĕреслĕ майпа нумайăтрах ăнăçлă, пĕрчĕлетнĕ удобренисене анлăрах çеç курăç.

Пухи çĕртме тăвас тата çĕртме пуссине кăпăлаттăн тăрас ĕçсене вăхăтра та пысăк пахалăхпа туса иртеççĕ. Механизаторсем машинăсене техника тĕлĕнше пĕрмаях лайăх пăхса тăраççĕ, тракторсем пурте кирек-çăкан та çĕре юрăхлă.

А. Тупановăран вĕренмели пур. Унăн бригадинче çулленех ĕç тухăçлăхĕ ÿссе пырать. 1951 çулта ĕç планне 122 процент, 1952-мĕш çулта 162 процент тултарнă. Кăçал кашни трактора (15 лаша вăйлă трактор çине куçарса шутласан) 800 гектар çухалнă чухлĕ ĕç тума пылăшăнă.

А. Тупанова ĕçĕнче лайăхăн ку çес мар-ха.

— Мĕн чухлĕ ĕç тени çителĕксĕр-ха, чи кирли вăл—пысăк тухăçлă тырпул туса илесси,—тет Тупанова юлтан.

Çавăнпа та вăл трактористсем çеç мĕнле тунине пĕрмаях асăрхаса тăрать. Вăл пĕчĕк çитменлĕксене иртеççĕ те кăтартса парать, вĕсене çиленчех тăрăлтăм тăрăшать.

Ф. Мамаев трактористăн «Чевер Ужара» колхоза çĕртме çуçи тунă пулнă. Çумăр çума тапратнă. Ключарь трактористăн патне, лабинăна çуçа ларăн. Кабинăра çаруна пиçĕ çĕрте вĕсем иккĕмĕш те пluт мăтла ăшăх сухаланине асăрхăнăман. Кĕçех унта Тупанова пырса çитнĕ.

— Сухалатăр-и мĕн?

— Сухалатăр.

— Плутарь мĕншĕн çунта вĕрсе çаркă тата?

— Çумăр çăвать-ске-ха, Александра Ефимовна.

— Хăварăмăн çăрăшатăр, тырпул тухăçлăхĕнĕн кăмăн тăрăшмалла? Плут тăмĕрписем мăкăлă вĕт, халех ушăнтарас пулать,—тенĕ бригадир.

Участока тепĕр хут сухалама тухнĕ.

А. Тупанова механизаторсен кадрĕсене вĕрентсе хатĕрлене тăмăлăн тăрăшать. Колхоз правленийĕсенче калаçса татăлса, вăл хăй принципĕнĕсем ушăрса илет. Çу кăçăнчăн принципĕнĕсем тракторсене ĕçлеме хăнăхаççĕ, кĕрĕкунне вăра чăлалăннĕ механизаторсен курсне вĕренĕç канçĕ. Çавăнпа та ĕнтĕ трактористсем ĕçлеме тытăнăç çулах нормăна пытăмшăнăç тутăтăрса ĕçлеççĕç.

«Чевер Ужара» колхоз трактор бригадин çĕнĕ пысăк хăна хурать, Колхозăн çеç трактористсемăн тăрăçăçĕ, ĕçре пулăшăççĕ. Çапла кăнăштерсе, туçăл ĕçленĕ чăлăм результатсем парать.

Халĕ «Чевер Ужара» хирĕнче пысăк тухăçлă тырпул пухса кĕртеççĕ. Механизаторсемпе колхозникçем, вĕр-пăрнине тăнăçлă сăхăнса ĕçлеçç, колхоз хирĕнче вăйлă вăрăм, ăшăвăр пучăлăк тăпă, пурçăн пек вĕтĕн çитĕнтерĕç. Анса пулнă тырпула пăр-пăхăмăллăр-пухса çĕртессишĕн кĕрешеççĕ вĕсем.

Н. ЕФИМОВ.

Çăмăр-çăмăр çăмăр

Çăмăр-çăмăр çăмăр,
Çăмăр-çăмăр çăмăр,
Çăмăр-çăмăр çăмăр,
Çăмăр-çăмăр çăмăр.
Çăмăр-çăмăр çăмăр,
Çăмăр-çăмăр çăмăр,
Çăмăр-çăмăр çăмăр,
Çăмăр-çăмăр çăмăр.
Çăмăр-çăмăр çăмăр,
Çăмăр-çăмăр çăмăр,
Çăмăр-çăмăр çăмăр,
Çăмăр-çăмăр çăмăр.
Çăмăр-çăмăр çăмăр,
Çăмăр-çăмăр çăмăр,
Çăмăр-çăмăр çăмăр,
Çăмăр-çăмăр çăмăр.

Çитĕнÿ хыççăн çитĕнÿ

Çăмăр çăмăрăн çăмăрăн çăмăрăн

ООН Генералăнăй Ассамблейин 7-мĕш сессийĕнче

НЬЮ-ЙОРК, августăн 16-мĕшĕнче. (ТАСС). Пайăн Корея ăшчăк сенчи халăхăн ССР-сем ямма ООН-ăн Генералăнăй Ассамблейĕн пухăнăвĕ.

Генералăнăй Ассамблейĕн пĕрлăхăн ячĕпе усă, сăмăхăнăн сесси председателĕ Пирсон хăйĕн кăсăк тăлăлăнăн сăмах-ламăнăн: перемирие сенчен вилĕмăн тунă мăн ешер ылă мирне реконструкци ĕçĕн тенĕр тенăçăне пуçма пуçтарăнтăр». Вăрçă ĕçĕсем чăрăнăçăнăн, тенĕ вăл, сесси делегацийĕн пĕтĕм тĕнчери халăхăсенне пĕр ялăхлă пулчĕ. Пирсон делегатсенне Корейăра тунă перемирие мир туса хăварма чĕнĕ.

Генералăнăй Ассамблеи, теприсем малалла Пирсон, «кăçăçăсем сахал пулăмăр, калăмăр, ун пек ирĕк пысăк пулнă» тăлăмăнăнне пăхăнăçăн, ăнăçлăх ăçăнăçăнăн ăçăнăçăнăн ăçăнăçăнăн